

TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN SOVELTAMISOHJEET 1.6.2020 ALKAEN

Gávccii jagiáiggi giella

UTSJOKI • OHCEJOHKA

Kahdeksan vuodenajan kunta

Sisällys

1 SOVELTAMISOHJEIDEN TARKOITUS	2
2. YLEISTÄ TOIMEENTULOTUESTA.....	3
2.1 Perustoimeentulotuki (Kela myöntää)	4
2.2 Täydentävä toimeentulotuki	5
2.3 Ehkäisevä toimeentulotuki	5
3 TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN HAKEMINEN JA KÄSITTELY KUNNASSA.....	5
4. TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI	6
4.1 Lasten tarvikkeet ja harrastusmenot	6
4.2 Aikuisten harrastusmenot	7
4.3 Kodin irtaimisto.....	7
4.4 Matkat ja työssäkäynnistä aiheutuneet menot.....	8
4.5 Työllistymistä edistävät kustannukset.....	9
4.6 Opiskelu ja siitä aiheutuvat kustannukset.....	9
4.7 Elatusapumaksut.....	9
4.8 Vaatekustannukset.....	10
4.9 Perhejuhlista aiheutuvat kulut	10
4.10 Hautauskustannukset	10
4.11 Lainat, kulutus- ja osamaksuvelat, ulosotto ja jäännösverot sekä velkaantuminen	11
4.12 Maahanmuuttajat	11
4.14 Edunvalvontapalkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu.....	12
4.15 Vangit ja vankilasta vapautuvat	12
5. EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI	13

1 SOVELTAMISOHJEIDEN TARKOITUS

Soveltamisohjeiden tarkoituksena on tiedottaa kuntalaisille ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen myöntämisperusteista sekä ohjeistaa kunnan työntekijöitä päätösten teossa.

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät kunnista Kelalle 1.1.2017 alkaen. Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki jäivät edelleen kuntien tehtäviksi.

2. YLEISTÄ TOIMEENTULOTUESTA

Toimeentulotuki jakautuu Kelan myöntämään perustoimeentulotukeen ja kunnan myöntämään täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen. Toimeentulotuki on viimesijainen sekä luonteeltaan tilapäinen ja tarveharkintainen taloudellinen tuki.

Viimesijaisuus tarkoittaa sitä, että ennen toimeentulotuen hakemista tulee olla haettuna mahdolliset etuudet (työttömyysetuus, asumistuki, hoitotuki jne.)

Toimeentulotukea haetaan hakemuksella, joka löytyy Kelan nettisivuilta tai paperisena kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteistä.

Perustoimeentulotuki tulee olla haettuna ennen täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemista. Perustoimeentulotuki hakemukseen (TO1 Hakemus-Toimeentulotuki) voi lisätietokohtaan laittaa pyynnön hakemuksen välittämisestä kuntaan. Tällöin Kela lähettää automaattisesti hakemuksen kunnan sosiaalitoimeen, mikäli ei itse myönnä haettua toimeentulotukea.

Lisätietoja toimeentulotuesta voi kysyä:

Kela: 020 692 207

Aikavarauksen voi tehdä joko toimistoon tai puhelinpalveluun, varauksen voi tehdä myös Kelan nettisivujen kautta osoitteessa: <http://www.kela.fi/ajanvaraus>

Utsjoen kunnan Sosiaalityöntekijä 040 577 7045

2.1 Perustoimeentulotuki (Kela myöntää)

Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuollon menot ja henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä sekä sanomalehden tilauksesta ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot. Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat myös viivästys- ja perintäkulut sekä lainojen ja luottojen lyhennykset.

Asiakas voi päättää itse, mihin hän perusosansa käyttää, eikä siitä pyydetä selvitystä.

Perustoimeentulotuessa menoiksi huomioidaan lisäksi seuraavat menot:

- 1) Asumismenot (vuokra, sähköt, lämmityskustannukset, vesimaksut ja kiinteistökohtaiset menot kuten nuohous, muutosta aiheutuvat välttämättömät kustannukset).
- 2) Terveydenhuoltomenot (hammashuolto, silmälasit, terveydenhuollon asiakasmaksut, hoitoon liittyvät lääkärinlausunnot, julkisen terveydenhuollon fysioterapian maksut, lyhytaikainen kotisairaanhoido).
- 3) Lasten päivähoitomenot sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot.
- 4) Lapsen tapaamisesta lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle aiheutuvat menot siltä osin, kun ne perustuvat kunnan toimielimen vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen.
- 5) Välttämättömät henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot.

2.2 Täydentävä toimeentulotuki

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon harkinnan mukaan erityismenot, joita ovat:

- 1) Asumismenot joita ei huomioida menona perustoimeentulotuessa
- 2) Erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi harkitut menot. Tällaisia voivat olla esim. pitkäaikaisesta toimeentulotuen saamisesta johtuvat menot, pitkäaikaiseen sairauteen tai lasten harrastustoimintaan liittyvät erityistarpeet.

2.3 Ehkäisevä toimeentulotuki

Kunta voi myöntää päättämiensä perusteiden mukaan ehkäisevää toimeentulotukea. Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi tai muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevä toimeentulotuki on aina harkintaan perustuvaa ja väliaikaista, yleensä kertaluontoinen tuki.

3 TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN HAKEMINEN JA KÄSITTELY KUNNASSA

Perustoimeentulotuki tulee olla haettuna ennen täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemista. Perustoimeentulotuki hakemukseen (TO1 Hakemus-Toimeentulotuki) voi lisätietokohtaan laittaa pyynnön hakemuksen välittämisestä kuntaan. Tällöin Kela lähettää automaattisesti hakemuksen kunnan sosiaalitoimeen, mikäli ei itse myönnä haettua toimeentulotukea.

Täydentävää- ja ehkäisevää toimeentulotukea kunnasta voi hakea myös itse suoraan joko Kelan perustoimeentulotukilomakkeella, avoimella hakemuksella tai erityistapauksissa suullisesti.

Toimeentulotuen hakemista varten voi varata ajan sosiaalityöntekijän luokse. Myös perustoimeentuen hakemiseen saa apua sosiaalitoimistosta ja muista kunnan sosiaali- ja terveystoimen toimijoilta. Ajanvaraaminen sosiaalitoimeen on suositeltavaa, mikäli taloudellinen tilanne on erityisen haastava tai akuutti. Vastaanotolla hakemus voidaan ottaa vastaan myös suullisesti.

Hakemus merkitään sosiaalitoimessa saapuneeksi sinä päivänä, kun hakemus on tosiasiallisesti saapunut sosiaalitoimistoon. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemukset käsitellään viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen jättämisestä. Mikäli hakemuksesta ei ilmene, mihin asiakas hakee toimeentulotukea tai puuttuu tarvittavia liitteitä, voi käsittelyaika olla pidempi kuin seitsemän arkipäivää.

Jos hakemus on puutteellinen, asiakkaalle lähetetään kirjallisesti pyyntö hakemuksen täydentämisestä 14 vuorokauden määräajassa. Jos asiakas ei ole määräajassa täydentänyt hakemustaan tai esittänyt hyväksyttävää syytä täydennyksen viivästymiselle, toimeentulotukipäätös voidaan tehdä käytettävissä olevien tietojen pohjalta viivytyksettä.

Tämä kunnan soveltamisohje opastaa toimeentulotuen myöntämiseen liittyvässä käytännön työssä ja ohjeesta voidaan poiketa, mikäli toimeentulotukea myöntävä viranomainen toteaa välttämättömän poikkeamisen tarpeen henkilön tai perheen elämäntilanteen sitä vaatiessa. Toimeentulotuki on lailla säädetty osittain harkinnanvaraiseksi, joten ohjeeseen on vaikea määritellä kaikkiin tilanteisiin sopivia tarkkoja ohjeita ja päätökset perustuvat aina yksilölliseen harkintaan.

4. TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI

4.1 Lasten tarvikkeet ja harrastusmenot

Lasten tarvikkeista ja harrastusmenoista aiheutuvia kustannuksia voidaan huomioida täydentävänä toimeentulotukena pitkäaikaisesti perustoimeentulotukea saaneille tai muutoin pitkään vähäisillä tuloilla olleille perheille. Asiakkaita ohjataan kestävän kehityksen mukaisesti kierrättämään ja hyödyntämään kirpputoreja sekä muuta vapaata kaupankäyntiä yksityishenkilöiden välillä (esim. nettikirpputorit, facebook, yms.).

Harrastuskustannuksia lapsille voidaan hyväksyä vain kohtuullinen määrä. Lasten tavanomaisiin harrastusmaksuihin (esim. urheiluseurojen tai taideharrastusten jäsenmaksut, kansalaisopiston maksut, kerhomaksut, leirimaksut) voi sosiaalityöntekijä myöntää toimeentulotukea enintään 200€ kalenterivuodessa ja alle kouluikäiselle lapselle 100€ kalenterivuodessa.

Lasten tavallisiin urheiluvälineisiin (esim. sukset, luistimet, polkupyörä) voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea enintään 110 €/lapsi/ vuosi.

Lastenvaunut ja -rattaat voidaan hyväksyä menona, kun hankinta on välttämätön. Ne edellytetään hankittavan ensisijaisesti käytettyinä ja kustannuksina hyväksytään:

- Lastenvaunut enintään 150 €
- Lastenrattaat 80 €
- lasten sänky 85 € (patjoineen)

4.2 Aikuisten harrastusmenot

Aikuisten harrastusmenojen katsotaan kuuluvan pääsääntöisesti toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin. Harkinnan mukaan aikuisten harrastusmenoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea 100€ kalenterivuodessa. Kyseessä voi olla esim. harrastus joka tukee pitkäaikaistyöttömän, päihde- tai mielenterveyskuntoutujan kuntoutumista. Liikunnallisen harrastuksen tukemiseen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea myös terveydellisin syin, kun asiakkaalla on asiasta julkisen terveydenhuollon ammattihenkilön suositus.

4.3 Kodin irtaimisto

Kodin perusvarustukseen voidaan myöntää avustusta vain poikkeus- tai kriisitilanteissa. Tällaisia ovat esimerkiksi asunnottomuus, pitkän laitoshoidon tai vankilatuomion päätyminen.

Jälkihuoltonuorten kohdalla ensiasunnon perusvarustus maksetaan ensisijaisesti nuoren itsenäistymisvaroista. Kotoa itsenäiseen asumiseen muuttaville nuorille ei pääsääntöisesti myönnetä toimeentulotukea kodinperustusvarustukseen vaan heidän edellytetään saavan välttämätön avustus kotoa. Myös avioerotilanteissa välttämätön perusvarustus katsotaan

pääsääntöisesti ainakin osittain saatavan yhteisestä kodista. Irtaimiston varastoinnista ei huomioida kuluja.

Asunnon perusvarustukseen voidaan erityisen harkinnan mukaan huomioida yksin asuvalle täydentävänä toimeentulotukena enintään 300€. Pariskunnalle toimeentulotukea huomioidaan enintään 350 € ja lapsiperheelle enintään 500 €. Lapsiperheiden kohdalla voidaan käyttää yksilökohtaiseen tilanteeseen perustuvaa harkintaa. Jos aikuisella tai lapsella ei ole sänkyä ja patjaa tai niiden uusimisen tarve on välttämätön, voidaan niihin myöntää tukea aikuiselle enintään 100 €, pariskunnalle enintään 150 € ja lapselle enintään 85 €.

Pesukoneen hankintakulut voidaan myöntää silloin, jos asiakkaan taloyhtiössä ei ole pesutupaa, eikä asiakkaalla ole muuta mahdollisuutta pyykin pesuun. Pesukoneeseen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea enintään 300€. Myös käytetyn koneen hankintaan voidaan myöntää tukea tositetta (tilisiirto tai kuitti) vastaan.

3.4 Matkat ja työssäkäynnistä aiheutuneet menot

Paikallisliikenteen käytöstä aiheutuvat menot sisältyvät pääsääntöisesti perusosaan. Perusosaan sisältyvät myös matkakustannukset sukulaisten luo, työnhakuun (mahdollisuus hakea Työ- ja elinkeinotoimistosta), oikeudenkäyntiin, kotipaikkakunnalle ym.

Työllisyyskoulutukseen, työkokeiluun tai muuhun työllistymistä edistävään toimintaan osallistuvalla voidaan huomioida ensimmäisen kuukauden kohtuulliset matkakulut täydentävänä toimeentulotukena. Jatkossa matkakulut katsotaan katettavan työllistymistä edistävän palvelun osallistumisen ajalta maksettavalla kulukorvauksella. Jos työkokeilussa tai muussa työllistymistä edistävässä palvelussa oleva henkilö ei saa kulukorvausta, voidaan kohtuulliset matkakulut korvata täydentävänä toimeentulotukena koko työkokeilun / julkisen työvoimapalvelun ajalta. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevalle korvataan matkakulut kuntouttavan työtoiminnan lain perusteella.

Työmatkamenot huomioidaan perustoimeentulotuen asiakkaille edullisimman matkustustavan mukaan. Oman kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvia menoja voidaan myöntää täydentävänä toimeentulotukena esimerkiksi silloin, kun oman kulkuneuvon käyttö työmatkoilla on välttämätöntä työtehtävien, puuttuvien tai hankalien liikenneyhteyksien, sairauden tai vamman vuoksi. Tällöin

voidaan huomioida todelliset polttoainekustannukset (selvitys kilometreistä, auton kulutuksesta ja tosite työpäivistä) ensimmäisen työssäkäyntikuukauden ajalta. Tämän jälkeen asiakkaan on haettava ennakkopidätyksen alentamista työmatkakulujen takia. Täydentävän toimeentulotuen myöntämistä työmatkakustannuksiin harkitaan aina yksilökohtaisesti.

4.5 Työllistymistä edistävät kustannukset

Työllistämistä edistäviä kustannuksia voi asiakkaalle tulla mm. ajokorteista, hygieniapassista, tulityökortista yms. Työllistymistä edistäviin kustannuksiin voidaan myöntää harkinnanvaraista toimeentulotukea, jos toimista on sovittu asiakkaan palvelusuunnitelmassa ja sosiaalityöntekijä arvioi niiden selkeästi edistävän asiakkaan työllistymistä.

Ajokortin hankkimisesta tai sen uusimisesta aiheutuvia kustannuksia ei myönnetä täydentävänä toimeentulotukea. Ajo-oikeuden täydentämiseen lisäkoulutuksella, mikäli se edistää työllistymistä, voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea.

4.6 Opiskelu ja siitä aiheutuvat kustannukset

Opiskelusta aiheutuvat kustannukset katetaan pääosin opintotuella, joka on opiskelijan ensisijainen toimeentulojärjestelmä. Toisen asteen ensimmäisestä tutkinnosta aiheutuvia erityisiä menoja voi olla mahdollista kattaa täydentävällä toimeentulotuella. Välttämättömät opiskelukustannukset, kuten lukukausimaksut, pääsykoe- ja ylioppilaskirjoitusmaksut sekä opiskeluvälineet, kuuluvat täydentävän toimeentulotuen piiriin. Kuluista tulee esittää selvitys.

Yhteishakuvelvoitetun nuoren pääsykokeista aiheutuvat kohtuulliset kulut voidaan huomioida täydentävänä toimeentulotukea yhden pääsykokeen osalta/vuosi.

4.7 Elatusapumaksut

Vahvistettu elatusapumaksu voidaan huomioida täydentävän toimeentulotuen menona. Elatusapumaksusta on esitettävä tosite täydentävän toimeentulotukihakemuksen liitteenä. Mikäli elatusvelvollisen taloudellinen tilanne on heikentynyt pitkäaikaisesti, ohjataan häntä tarkistamaan elatussopimus kunnan lastenvalvojalla.

4.8 Vaatekustannukset

Vaatteista aiheutuvat kustannukset sisältyvät toimeentulotuen perusosaan, eikä niihin pääsääntöisesti myönnetä erikseen toimeentulotukea. Sosiaalityöntekijän tekemällä arvioilla voidaan erityistilanteissa myöntää täydentävää toimeentulotukea vaatehankintoihin. Pitkäaikaistyöttömälle tai muutoin pitkään perustoimeentulotuen varassa eläneelle henkilölle voidaan myöntää vaatemenoihin 300€ kolmen vuoden välein.

Romanihameeseen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea enintään 360 € kahden vuoden välein. Edellytyksenä on, että romaninainen 1) käyttää jatkuvasti hametta, 2) hame on huonokuntoinen ja että hän 3) on ollut toimeentulotuen toistuvais- tai pitkäaikaisasiakas. Muut romaniväestön vaatehankinnat sisältyvät perusosaan.

4.9 Perhejuhlista aiheutuvat kulut

Perhejuhlien (ristiäiset, rippijuhlat, lakkiaiset / ammattiin valmistuminen) järjestämiseen voidaan pitkään toimeentulotuen varassa eläneelle henkilölle tai perheelle myöntää enintään 100€.

Kun kyseessä on lähiomaisen (vanhempi, lapsi, sisar ja isovanhempi) hautajaisista, voidaan täydentävän toimeentulotuen menoina hyväksyä kohtuulliset matkakustannukset hautajaisiin Suomen rajojen sisällä. Lähiomaisen (isän, äidin, lapsen, sisaren, veljen tai puolison, huoltajana toimineen isovanhemman) kuoltua voidaan myöntää kukkavihkoon enintään 35 €.

4.10 Hautauskustannukset

Hautausmenoiksi hyväksytään kohtuulliset ja välttämättömät kustannukset, kuten edullisin arkku ja kukkalaite arkulle, urna ja kuljetus Utsjoen alueella sekä seurakunnan perimät välttämättömät kustannukset, kuten arkkuhauta ja uurnahauta.

Toisella paikkakunnalla menehtyneen Utsjokelaisen kuljetuskulut Utsjoelle haudattavaksi ovat hyväksyttäviä menoja. Utsjoelta toiselle paikkakunnalle haudattavaksi kuljetettavan vainajan kuljetuskuluihin puolestaan ei myönnetä toimeentulotukea.

Toimeentulotukilaskelmaa tehtäessä pesänselvittäjää pyydetään toimittamaan perunkirja, josta huomioidaan kuolinpesän varat sekä lesken tulot ja varat. Menoiksi huomioidaan edellä mainitut hautausmenot.

4.11 Lainat, kulutus- ja osamaksuvelat, ulosotto ja jäännösverot sekä velkaantuminen

Lainojen, kulutusluottojen tai osamaksuvelkojen takaisinmaksuun, ulosottomaksuihin tai jäännösveroihin ei pääsääntöisesti myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Ensisijaisena keinona on neuvottelu velkojan tai pankin kanssa lyhennyksen lykkäämisestä, maksusuunnitelmasta tai velkajärjestelyyn hakeutuminen. Mikäli asiakkaalla on ongelmia lainojen, kulutusluottojen ja osamaksuvelkojen takaisinmaksussa, ohjataan häntä ottamaan yhteyttä kunnan talous- ja velkaneuvojaan. Yhteyttä voi ottaa myös kunnan sosiaalitoimeen, työntekijä voi olla apuna tilanteen selvittelyssä.

Velkaneuvojan puh. 029 566 1567 ma-pe klo 9.00 – 11.00 ja 13.00 – 15.00.

4.12 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajaa on pyydetävä esittämään jokin asiakirja, kuten passi, viisumi tai oleskelulupakortti, mistä käy ilmi maassaolon tarkoitus. Passiin liimatusta oleskelulupatarrasta tai erillisestä oleskelulupakortista löytyy status (P, A, B), oleskelu tai työlupa ja tieto, mille ajalle oleskelulupa on myönnetty. Passin oleskelulupatarrat ovat muuttumassa erillisiksi oleskelulupakorteiksi. Oleskelulupa ja viisumi ovat kumpikin maahantuloa ja maassa oleskelua varten myönnettäviä lupia. Viisumi myönnetään lyhyttä, enintään kolmen kuukautta kestävä, tilapäistä vierailua varten. Alle kolmen kuukauden vierailu on verrattavissa turistina oloon (ei oikeuta toimeentulotukeen).

Toimeentulotukea myönnetään maahanmuuttajalle, jolla on status P, A tai toinen B sekä kotikuntamerkintä Utsjoelle.

Opiskelijoille, joille on myönnetty oleskelulupa B, ei myönnetä toimeentulotukea, koska heillä pitää olla rahaa elämiseen tai työsopimus itsensä elättämistä varten tai molemmat, ennen maahan tuloa. Jos opiskelija kuitenkin hakee toimeentulotukea, tulee siitä ilmoittaa poliisin lupakansliaan.

EU-kansalaisille, jotka ovat olleet maassa alle kolme kuukautta, ei voida myöntää toimeentulotukea. Toisessa EU-valtiossa yli kolme kuukautta kestävän oleskelun edellytyksenä on, että henkilön toimeentulo on turvattu. Hänellä pitää olla riittävät varat ja sairausvakuutus, jotta hänen ei tarvitse oleskeluaikanaan turvautua vastaanottavan jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään. Kun oleskelu on kestänyt yli kolme kuukautta, voidaan toimeentulotukea myöntää vain harkinnanvaraisesti ja lyhytaikaisesti. Turistille ei myönnetä toimeentulotukea. Jos toimeentulotukea hakevalla maahanmuuttajalla on passissa status B, asiassa otetaan yhteyttä maahanmuuttovirastoon.

Välttämättömän passin ja oleskeluluvan kustannuksia ei huomioida täydentävänä toimeentulotukena vaan kyseisiä menoja voi hakea Kelan perustoimeentulotukena.

4.14 Edunvalvontapalkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu

Edunvalvonnasta peritään varallisuuden mukaan määräytyvä edunvalvontapalkkio. Edunvalvontapalkkioon ja maistraatin tilintarkastusmaksuun myönnettävä tuki on täydentävää toimeentulotukea. Oikeusministeriön ohjeistuksen (OM 12/33/2009) mukaan edunvalvontapalkkio tulee periä kerran vuodessa joulukuussa.

4.15 Vangit ja vankilasta vapautuvat

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain mukainen ylläpito on toimeentulotukeen nähden vangin ensisijainen toimeentulojärjestelmä. Toimeentulotukilaissa ei ole määritelty erikseen vankeusvankien tai tutkintavankien asemaa toimeentulotuen saajina. Toimeentulotuen myöntäminen vangeille ja tuen määrä on siten arvioitava aina tapauskohtaisesti saadun selvityksen perusteella. Asiassa on otettava huomioon, että vankeusvangin ja tutkintavangin vankeudessa saama majoitus ja muu perusylläpito kattavat suurilta osin perusmenot, jotka toimeentulotuki muutoin kattaa. Vangin tulona huomioidaan vankilasta saatava palkka, toimintakorvaus ja vangin varat sekä yksityiset tilillepanot.

Vanki saa tarvittavan vaatetuksen ja terveydenhuollon ym. tarpeellisen ylläpidon valtion varoista, joten vankilassa olevalle ei toimeentulotukea näihin menoihin myönnetä. Vaikka avovankilassa olevia kehoitetaan käyttämään omia vaatteitaan, on vankeinhoitolaitos velvollinen vaatettamaan

myös avolaitosvangin, jos hänellä ei ole omia vaatteita. Vaatehankintoihin avovankilassa ei myönnetä toimeentulotukea ollenkaan.

Pitkän vankeusrangaistuksen loppuvaiheen kotiutumista varten voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömään vaatetukseen, jos vangilla ei ole asiallisia siviilivaatteita. Perhetapaamisten kohtuullisiin matkakustannuksiin voidaan myöntää tukea lapsiperheelle.

5. EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Ehkäisevä toimeentulotuki on suunnitelmallisen sosiaalityön väline akuutteihin kriisitilanteisiin tai niiden ehkäisemiseen. Sitä voidaan myöntää myös henkilölle / perheelle, joka ei muutoin olisi oikeutettu saamaan varsinaista toimeentulotukea, mikäli ennalta ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisellä voidaan ehkäistä esimerkiksi pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden syntyminen.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.